Warszawa, 20 sierpnia 1888 r. № 34 Dnia 8 sierpnia 1888 roku.

KORRESPONDENT
ROLNICZY, HANDLOWY I PRZEMYSŁOWY.

WYCHODZI JAKO PISMO DODATKOWE BEZPŁATNE PRZY „GAZECIE WARSZAWSKIÉJ."

Dostawa prowiantu dla wojska.

Podawaliśmy już kilkakrotnie w *Gazecie* szczegółowe wiadomości o zarządzonych rodzajem próby dostawach dla wojska przez ziemian, z wyłączeniem pośredników. Sprawa to dla rolnictwa tak ważna, chociaż z razu na małą skalę zakreślona, że przytaczamy tutaj nowy kommunikat o dostawach dla armii, mianowicie ogłoszony w organie Towarzystwa Rolniczego w Mińsku gub. i rozesłany wszystkim jego członkom. Obwieszczenie rzeczone brzmi jak następuje:

Rada Towarzystwa Rolniczego w Mińsku, na posiedzeniu z dnia 20 kwietnia (1 maja) 1888 r. rozważała przepisy o dostawie przetworów zbożowych do magazynów wojskowych bezpośrednio przez ziemian i spółki włościańskie, opracowane przez osobny komitet pod kierunkiem naczelnika intendentury ministeryum wojny, generał-lejtenanta Skworcowa, z udziałem reprezentantów innych ministeryów, kilku ziemstw i prezesa Towarzystwa Rolniczego w Mińsku, p. Myszenkowa, który też złożył Towarzystwu swe przepisy, uprzedziwszy, że wkrótce mają być przesłane radzie wojennéj do zatwierdzenia, a następnie zgodnie z wnioskiem komitetu, będą zastosowane sposobem próby w r. 1889 w guberniach Tulskiéj, Orłowskiéj, Kazańskiéj i Mińskiéj dla dostawy prowiantu, i w gub. Woronezkiéj dla dostawy owsa.

Warunki, pod jakiemi ziemianie i spółki włościańskie otrzymywać będą dostawę prowiantu w przytoczonych wyżéj guberniach są następujące:

Dostawa powierza się ziemianom i spółkom włościańskim, każdym we własnéj gubernii, bez licytacyi, skoro podane przez nich ceny będą zatwierdzone przez radę wojenną i skoro ziemianie lub spółki rozbiorą pomiędzy siebie dla każdéj z tych gubernij oddzielnie, wszystką zapotrzebowaną przez intendenturę ilość produktów.

Dostawa ma być dopełnioną ściśle według warunków ministeryum wojny dla wzmiankowanych gubernij.

Dostawa powierza się albo dla wszystkich punktów gubernii nierozdzielnie po jednéj ogólnéj cenie, osobnéj na każdy produkt: mąkę, kaszę i owies, lub też rozdzielona na powiaty, lub na gruppy powiatów, również po jednéj ogólnéj cenie dla każdego powiatu i osobnéj na każdy produkt, z następującemi wyjątkami:

a) Do magazynów miast gubernialnych i do bobrujskich, gdzie roczne spotrzebowanie prowiantu przewyższa 5,000 czetwerti, wolno dostawiać oddzielnie każde 5,000 czetwerti mąki i kaszy pod warunkiem, aby dostawa w inne punkta powiatów, gdzie się miasta te znajdują, nie stanowiła osobnéj po za temi magazynami dostawy i aby dopilnowano ogólnéj ceny, dla powiatu ustanowionéj.

b) Dostawa żyta i kaszy do magazynu w Mińsku może być powierzoną ziemianom i spółkom włościańskim gub. Mińskiéj, jeśli ceny miejscowe nie przewyższą cen rolników i spółek włościańskich w innych guberniach.

Każda osobna dostawa może być przyjęta albo przez jednego ziemianina lub spółkę ziemian, albo też przez spółkę włościan. We wszystkich wypadkach, na każdą dostawę winien być jeden pełnomocnik dla zawarcia umowy i dla wszystkich następnych stosunków i obrachunków z okręgowym zarządem intendentury. Jeśli dostawę przyjmie spółka ziemian lub spółka włościan, za straty skarbu odpowiadają wszyscy uczestnicy, jeden za drugiego.

Porządek powierzania dostaw przez ministeryum wojny będzie następujący:

Do dnia 1 (13) sierpnia 1888 r. intendentury okręgowe przeszlą gubernatorom wskazanych gubernij określenie ilości wymaganych produktów i rozdział ich między punkta każdéj z tych gubernij. Ilość ta i rozdział mogą podlegać niektórym zmianom, stosownie do ściślejszego określenia potrzeby wojsk i gotowych zapasów. O takowéj zmianie, jeśli się ta okaże potrzebną, gubernatorowie będą uwiadomieni do czasu zawarcia umów.

Odpowiedź gubernatorów o przyjętéj przez ziemian lub spółki włościańskie dostawie i zadeklarowanych na nie cen, winna być doręczoną naczelnikowi intendentury nie póżniéj niż do dnia 15 (27) września 1888 r. Gdyby dostawa nie doszła do skutku dla braku osób chcących rozebrać całą niezbędną ilość produktów przez intendenturę wymaganą oddzielnie na każdą gubernię, to o tém niepowodzeniu naczelnik intendentury winien być zawiadomionym najpóźniéj do d. 15 (27) września 1888 r.

O postanowieniu rady wojennéj w przedmiocie ogłoszonych dostaw gubernatorowie będą zawiadomieni najpóźniéj do 1 (13) listopada 1888 r.

Skoro dostawa uzyska zatwierdzenie rady wojennéj, wtedy w terminie dwutygodniowym od dnia uwiadomienia o tém gubernatorów, pełnomocnicy dostawców są obowiązani celem zawarcia umów złożyć w odpowiednich zarządach okręgowych intendentury dowody zastawowe (kaucyjne) i papier stemplowy odpowiadający wartości dostawy.

Najmniejsza ilość żyta, kaszy i owsa, na które może być zawarta umowa z intendenturą ma wynosić 800 czetwerti żyta, kaszy i owsa razem, lub też 800 czetwerti jakiegokolwiek z tych produktów.

Każda dostawa powinna być zabezpieczona w stosunku 20% do ogólnéj swéj ceny.

Zabezpieczenie dostawy określa ministeryum wojny w drukowaném co rok w dziennikach ogłoszeniu.

Za zastaw (kaucyę) mogą służyć dla rolników także majątki i zboże, na zasadach następujących:

Ziemianie pragnący zapewnić ścisłe dopełnienie dostawy na swoich majątkach, winni złożyć w odpowiednim okręgowym zarządzie intendentury następujące dowody: 1) Zaświadczenie miejscowego urzędu powiatowego o ilości dziesięcin w majątku, ze wskazaniem ilości dokonywanego zasiewu i ilości zbiorów zboża mogącego iść na dostawę. 2) Wykaz notaryalny ostrzeżeń poczynionych na majątku, z powodu zobowiązań poprzednio zaciągniętych. Ziemianie, których majątki są obciążone pożyczką instytucyj kredytowych ziemskich, winni są złożyć dowód spłat dopełnionych na rachunek zobowiązań, a jeśli majątek obciążony prywatnym zastawem (kaucyą), poświadczenie od posiadacza zastawu. 3) Wykaz miejscowéj kassy powiatowéj o obciążających majątek zaległościach i wszelkich opłatach. Na podstawie wymie-

nionych dowodów oblicza się, stosownie do oszacowania banków, wolna od zastawów wartość majątku, a następnie rozmiar dostawy powierza się: jednéj osobie na summę nieprzewyższającą wolnéj od zobowiązań części jego majątku, a spółce kilku osób summie wartości wolnéj części majątku wszystkich wspólników, również stosownie do ilości zebranego w ich majątkach zboża, mogącego według zaświadczenia miejscowego urzędu ziemskiego, być obróconym na dostawę. W razie, gdy majątek nie jest obciążony pożyczką bankową, to w rachubę wchodzi cała jego wartość, wynikła z obliczenia według średniéj normalnéj oceny banków ziemskich, lub według szacunku określonego przez ministeryum skarbu dla bezpłatnego przelewu majątków wszelkiego rodzaju, po bliższém rozpatrzeniu wydziału wojskowego. Zamiast majątków przyjmuje się na zastaw i zboże w naturze w śpichrzach ziemian i w stertach, ubezpieczone od ognia, a w tym wypadku oprócz wyliczonych tu dokumentów należy dołączyć polissę na podane zboże. Przy obliczaniu zastawu zboże w śpichrzu przyjmuje się w połowie, w stertach zaś w $^1/_4$ części szacunku podanego przez Towarzystwo Ubezpieczeń. W razie zniszczenia zboża w stertach przez deszcze, winno być ono zastąpione innéni w terminie przez intendenturę wskazanym, w razie przeciwnym ziemianie dostawcy będą uważani za niedotrzymujących umowy.

Majątek i zboże, zapewniające dostawę, mogą być uwolnione od zastawu przez zatrzymanie wypłat za dostarzone w pewnych miesiącach produkta, gdy summa zatrzymanych wypłat będzie odpowiadała 20% wartości żyta, kaszy i owsa. Jeżeli dostawca w pierwszym terminie uchybi, będzie natychmiast usunięty od dostawy, a nadto z majątku lub zboża zastawionego zapłaci karę za niedotrzymanie umowy.

Spółki włościańskie w miejsce ustanowionego dla dostaw zabezpieczenia mogą: a) odpowiadać zbożem oddaném w zastaw (kaucyę) na jednakowych z ziemianami warunkach, b) zabezpieczać uchwałami gminnemi i poręczeniami, jak niżéj objaśniono; c) odpowiedzialność za dokładność dostaw może być przyjęta przez zebrania ziemskie powiatowe. Uchwały gminne i poręczenia przyjmują się zamiast zastawów (kaucyj) w takim stosunku, jak to określa art. 24 p. 1 Ustawy o skarbowych artykułach dochodowych (obroczryja statii). Uchwały gminne i poręczenia winny być spisane wedle przepisów wyłożonych w punktach 3 i 4 tegoż 24 artykułu i przyjmują się zamiast zastawu (kaucyi), gdy jeszcze nie służą na zapewnienie innych zobowiązań wspomnionych włościan.

Z rozpoczęciem dostawy kaucye można zastępować zatrzymaniem wypłat za dostawione produkta.

Porządek organizacyi dostawy w każdéj ze wzmiankowanych gubernij jest taki:

Zebrania ziemstw gubernialnych, otrzymawszy zawiadomienie od gubernatora o żądaniu intendentury, wybierają z pośród siebie za pomocą osobnych uchwał wyłącznych do tego celu pełnomocników. W gub. Mińskiéj, w któréj nie ma urządzeń ziemskich, pełnomocników wybiera Towarzystwo Rolnicze.

Po rozdzieleniu całéj dostawy za wzajemną zgodą między pojedyńcze osoby, gruppy i spółki (gminy) takowe upoważniają swoich pełnomocników za pomocą osobnych plenipotencyj do zawarcia umów z intendenturą i dla innych czynności będących w związku z przyjętemi na się względem dostawy zobowiązaniami.

W razie, jeżeli gruppy ziemian lub spółki nie przyjdą do porozumienia co do rozdziału dostawy, ustosunkowania rozdziału między osoby chcące wziąć udział w dostawie dopełnią ciż sami pełnomocnicy ziemstwa gubernialnego, a w gub. Mińskiéj Towarzystwa Rolniczego.

Ustalenia cen na miejscu, ogólnych na gubernie lub szczegółowych na powiaty, dopełnia gubernialny komitet gospodarczy łącznie z zaproszonym do współdziałania urzędowego delegatem miejscowéj izby obrachunkowéj, i osób uznawanych przez gubernatora za pożyteczne dla téj czynności.

Reprezentanci ziemstw, tudzież prezes Towarzystwa Rolniczego w Mińsku po przyłączeniu się do ich zdania przedstawicieli ministeryów skarbu i dóbr państwa, uważają ze swéj strony za konieczne uczynić poniższy dodatek do przytoczonych przepisów: W razie niezatwierdzenia przez radę wojenną wypracowanych na miejscu cen, a z tego powodu i uniemożliwienia dostawy na daną gubernię, rada wojenna, zawiadamiając niezwłocznie o takowéj odmowie, zawiadamia jednocześnie przez gubernatora urząd ziemski gubernialny lub Towarzystwo Rolnicze o cenach, po których rada uznałaby za możliwe oddać dostawę.

Co się tycze pytania o dostawie żyta, kaszy i owsa, w *ogóle* do magazynów okręgów wojskowych: wileńskiego, warszawskiego, kijowskiego, moskiewskiego i odeskiego, to sposobem próby w r. 1889 wydzieli się wiadomą ilość z rozporządzenia głównego zarządu intendentury ze stosunków (proporcyj) za ofiarowywanych na rynkach dla tych okręgów.

Prawo podjęcia się dostawy dla wyżéj wymienionych magazynów służy:

1) *Dla magazynów okręgu wojskowego wileńskiego:* rolnikom gub. Tambowskiéj, Penzeńskiéj, Saratowskiéj, Razańskiéj, Orłowskiéj, Półtawskiéj, Wileńskiéj, Mińskiéj, Mohylowskiéj, Witebskiéj i Grodzieńskiéj.

2) *Dla magazynów okręgu wojskowego warszawskiego:* rolnikom gub. Tambowskiéj, Penzeńskiéj, Saratowskiéj, Razańskiéj, Orłowskiéj, Kurskiéj, Wołyńskiéj, Smoleńskiéj, Mińskiéj, Grodzieńskiéj, Czernihowskiéj, Mohylowskiéj, Warszawskiéj, Płockiéj i Lubelskiéj.

O wydzielonych ilościach żyta, kaszy i owsa, oddanych na dostawę rolnikom bez licytacyi, niemniéj i o cenach, ujawnionych na pierwszych licytacyach na dostawę produktów dla magazynów wymienionych okręgów wojennych, zawiadamia się niezwłocznie gubernatorów odpowiednich gubernij, a gdzie są Towarzystwa Rolnicze, to i te ostatnie, dla poinformowania ziemian, pragnących wziąć udział w dostawie, o wydzielonéj im ilości.

Rozporządzenia w tym przedmiocie gubernatorowie wydają przez zarządy gubernialne ziemskie, a gdzie ziemstw nie wprowadzono, przez odpowiednie instytucye. Ceny na każdy produkt przesyła się tak wyższe z zaofiarowanych przez licytantów, jak i niższe, ze wskazaniem cen, jakie uznano za dogodniejsze i po których zatwierdzono dostawę.

Ceny podane przez ziemian przesyłają się radzie wojennéj, od któréj uznania zależy ich zatwierdzenie.

Jeśli ilość produktów rozebrana między rolników wszystkich wymienionych gubernij przewyższy cały pozostawiony i wydzielony im stosunek żyta, kaszy i owsa, to pierwszeństwo otrzymują rolnicy téj lub tych gubernij, których zaofiarowania okażą się najdogodniejszemi. Gdy przy równości cen dwóch lub kilku gubernij, niezbędny będzie rozdział między gubernie, to przypadająca na każdą gubernię ilość dostawy z równemi cenami pozostawia się uznaniu rady wojennéj; rozdział zatwierdzonéj dostawy między ziemian jednéj gubernii pozostawia się im samym.

Postanowienia rady wojennéj, zatwierdzające dostawy i ceny na nie, otrzymują gubernatorowie dla ogłoszenia w tych guberniach, w których dostawa ma być uskuteczniona.

Po otrzymaniu uwiadomienia o szczególnych warunkach dostaw, każdy z osobna, lub pełnomocnicy kilku dostawców winni złożyć najdaléj w dwutygodniowym terminie w biurze zarządu okręgowego intendentury wspomnione wyżéj dowody zastawowe (kaucyjne) i stempel na summę przedsięwzięcia, celem zawarcia z nimi umowy, a także ułożony między sobą podział z wykazaniem osób lub spółek, biorących udział w przyznanéj im dostawie.

Nowa roślina pastewna.

Z pomiędzy rolników niemieckich pierwszy Wagner (nauczyciel wędrowny rolnictwa w Siegenie, w prow. Nadreńskiéj) wskazał korzyści, jakie w danym razie zapewnić może rolnikom racyonalna uprawa niektórych dziko rosnących roślin pastewnych. W wielu też miejscowościach Niemiec posłuchano wskazówek Wagner'a i korzystne nader osiągnięto rezultaty. Jedną z takich roślin, która w ostatnim czasie zwróciła na siebie uwagę rolników, jest groszek leśny (Lathynus silvestris, die Platterbse). Groszek ten uprawiał Wagner od lat kilku na opustoszałych wzgórzach kamienistych, i corocznie znaczne z téj uprawy osiągał sprzęty w sianie i nasieniu. Do niedawnego czasu pogardzano jednak tą rosnącą jedynie na nieurodzajnych wzgórzach rośliną, a rozwój jéj przypisywano obfitym deszczom, które w połączeniu z odpowiedniemi warunkami klimatycznemi w latach 1877 do 1880 przyczyniły się do jéj wzrostu. Jednakowoż i w następnych suchych latach groszek zwycięzko się oparł zgubnym wpływom suszy, i mimo swego nieurodzajnego stanowiska, te same wydał plony, co w poprzednich pomyślnych latach.

W skutek tego zwrócono baczniejszą uwagę na tę niepozorną roślinę, robiono dalsze szczegółowe próby; ostatnie dwa gorące lata wydały nadzwyczaj obfite plony, i od tego czasu zwróciła się uwaga szerszych kół rolniczych na tę nową roślinę pastewną. Z dalekich okolic zjeżdżali się rolnicy do Siegenu w celu obserwowania doświadczeń nad groszkiem leśnym.

Plantacya groszku w Siegenie położona jest na wzgórzu kamienistém. Pomiędzy kamieniami przeciskają się cztery do pięciu stop długie łodygi, gęsto obsadzone kwieciem i strąkami. A przytém zważać należy, że roślina ta uprawianą jest przez lat dziesięć z rzędu na jednym i tym samym nieużytku, bez wszelkiego nawozu. Wartość zaś paszy z groszku leśnego znaczniejsza jest od lucerny i koniczyny czerwonéj; dowodzi tego chemiczny rozbiór odnośnych roślin. Groszek mimo suszy rozwija się bujnie, nie więdnie i nie ustaje we wzroście; opiera się przytém skutecznie późnym przymrozkom, które zabijają lucernę i koniczynę. Na paszę prędzéj go kosić można niż lucernę, a pod względem ilości sprzętu groszek leśny nawet na kamienistém polu przewyższa lucernę. Zwłaszcza kamieniste, nieurodzajne wzgórza, które dotychczas żadnych nie przynosiły zysków, opłaci się obsadzić tą rośliną. Jednorazowy posiew starczy podobno do otrzymania w następnych 30 do 40 latach obfitych sprzętów, bądź to nasienia, bądź też siana, lub ściółki. Nie ulega też kwestyi, że ta tak mało wymagająca, a przytém tak bujnie rosnąca roślina, na lepszéj roli wiele znaczniejsze wydaćby mogła sprzęty; w tym celu należałoby uskutecznić próby porównawcze z innemi roślinami pastewnemi. Groszek leśny, jak w ogóle wszystkie rośliny strączkowe, rośnie bujnie przy nawożeniu potasem. Najwyraźniéj uwydatnia się ten wpływ potasu, gdy nawozimy łąki popiołem, kainitem i t. p.; na takim nawozie rozwija się przedewszystkiém z trawami łącznemi w ogromnéj liczbie groszek łączny (lathyrus pratensis). Bogata zawartość azotu w téj roślinie stawia ją w rzędzie najważniejszych roślin pastewnych. Groszek leśny rośnie dziko na łąkach górskich, w lasach i t. p., tak, iż pierwszego nasienia do jego uprawy bez wielkich trudności otrzymać można. *K. P.*

Produkcya węgla kamiennego w Królestwie Polskiém w r. 1887.

W ostatnim zeszycie *Przeglądu Technicznego* znajdujemy sprawozdanie p. Wincentego Choroszewskiego, inżyniera górniczego, p. t. *Wydajność kopalń węgla kamiennego w Królestwie Polskiém w r. 1887.* Przytaczamy poniżéj niektóre ogólne dane, dotyczące stanu produkcyi węgla kamiennego w Królestwie Polskiém w r. 1887.

Węgiel kamienny w Królestwie Polskiém wydobywano w r. 1887 w 22-ch kopalniach. Ogólna produkcya węgla zwiększyła się w porównaniu z r. 1886 o 1,141,307 pudów, mimo zmniejszenia się ilości kopalń czynnych o jedną, i wyniosła ogółem 119,747,169 pudów. Cyfra ta wedle gatunków wydobytego węgla dzieli się jak następuje:

	wydobyto pudów	czyli około
węgla grubego	49,228,772	41%
„ kostkowego I	12,361,807)	11%
„ kostkowego II	1,146 452)	
„ drobnego	24,467,583	20%
„ orzeszkowego I	3.709,651	3%
„ orzeszkowego II	2,047,690	2%
„ miału	4,297,258	3%
„ nierozgatunkowanego (niesortowanego)	22,487,947	20%
Razem	119,749,169	100%

Stosunek wzajemny różnych gatunków węgla w porównaniu z r. 1886 uległ w roku sprawozdawczym znacznéj zmianie, wzrosła mianowicie produkcya węgla nierozgatunkowanego (niesortowanego). Również jak i lat poprzednich, pierwsze miejsce pod względem zakresu produkcyi, zajmują kopalnie „Jerzy“ i „Ignacy,“ należące do Towarzystwa przemysłowo-górniczego *G. von Kramsty*, które wydały węgla 36,949,327 pudów, czyli o 4,357,785 pudów mniéj niż w r. 1886. W kopalniach tych działało 25 różnych machin parowych o sile 1,647 koni parow. Pracowało w nich 608 górników, 1,028 ich pomocników i 172 kobiet, czyli razem 1,808 ludzi. Z cyfr powyższych na kopalnię „Jerzy“ przypada 23,548,700 pudów węgla. W téj jednéj kopalni pracowało 343 górników, 627 pomocników i 65 kobiet, czyli razem 1,034 osób; reszta z ogólnych danych przypada na kopalnię „Ignacy.“

Pod względem więc zakresu produkcyi kopalnia „Jerzy“ stoi na czele kopalń w Królestwie Polskiém. Na jednego górnika przypadło w niéj 68,858 pudów węgla, nieco więcéj niż w roku 1886.

Drugie miejsce pod względem zakresu produkcyi zajmują kopalnie dąbrowskie pp. Plemiannikowa i Riesenkampfa, dzierżawione obecnie przez Towarzystwo Francuzko-Włoskie. Kopalnie dąbrowskie wydały w r. 1887 węgla 22,280,311 pudów, więcéj o 2,123,117 niż w r. 1886. Na kopalniach tych działało 10 machin parowych o sile 1,134 koni parowych. Pracowało w nich 335 górników, 889 pomocników i 244 kobiet, razem 1,468 osób.

Pod względem zakresu produkcyi idą daléj kopalnie w następującym porządku: kopalnie Towarzystwa Przemysłowego *hr. Renarda Warszawskiego Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Hutniczych*, kopalnia „Wiktor“ pod wsią Milowice (własność p. Szymona Kuźnickiego), kopalnie „Michał“ i „Ernest“ (Towarzystwa akcyjnego w Czeladzi), „Jan“ (Narkiewicza, Istomina i S-ki), „Mikołaj“ pod Gołonogiem (Wilhelma Raua i S-ki), kopalnie pod wsiami Grodziec i Psary (Stanisława Ciechanowskiego), „Maciej“ pod Gołonogiem (austryackiego banku krajowego Laenderbank), „Władysław“ pod Dąbrową (Lorans'a), „Saturn“ pod wsią Czeladzią (ks. Hugona Hohenlohe'go, najświeższa), „Antoni“ pod wsią Łogiszą (Macieja Stochelskiego), sławkowskie „Teodor“ i „Herman“ (Juliusza Aleksandra).

Najkorzystniejszy wynik pracy ludzkiéj osiągnięto na kopalniach „Michał“ i „Ernest,“ gdzie na jednego górnika przypadło 100,992 pudów produkcyi.

We wszystkich kopalniach w Królestwie Polskiém było w roku 1887 czynnych 148 machin parowych o sile ogólnéj 9,191 koni parowych, czyli ilość machin zwiększyła się w porównaniu z r. 1886 o 9, a siła ogólna o 526 koni parowych.

Na kopalniach tych pracowało w ciągu roku sprawozdawczego 2,708 górników, 4,619 pomocników, 853 kobiet i 127 podrostków, czyli razem 8,307 osób; w porównaniu z r. 1886 liczba osób pracujących w kopalniach zwiększyła się o 463. Zauważyć należy, że w ogóle liczba górników (majstrów) znacznie się zmniejszyła, a natomiast wzrosła liczba pomocników, kobiet i dzieci. Na jednego robotnika przypadło przeciętnie 14,415 pudów wydobytego węgla, wtedy gdy w r. 1886 stosunek ten wynosił 1 : 15120.

Prócz węgla kamiennego wydobyto w r. 1887 węgla brunatnego w kopalniach „Joanna“ pod wsią Poręba-Mrzygłodzka (Zygmunta Pringsheima) i „Morkowice“ (Berka Glikmana i Gotla Cetlina), razem 1,409,000 pudów, czyli o 42,610 mniéj niż w roku 1886.

Ogółem zatém wszystkich gatunków węgla kopalnego wydobyto w Kopalniach Królestwa Polskiego 121.156.169 pudów, czyli o 1,098,697 pudów więcéj niż w r. 1886.

ROZMAITOŚCI.

Gnicie ogórków. Kilku fabrykantów konserwów w Quedlinburgu (prowincyi Saskiéj) ogłasza w tamtejszym dzienniku powiatowym następującą przestrogę dla producentów ogórków: „Wielkie straty, jakie ponieśliśmy w ostatnich latach przy przechowywaniu ogórków w skutek gnicia tego warzywa, mają swoją przyczynę, jak wykazały liczne doświadczenia, w nadmierném nawożeniu obornika, a przedewszystkiém saletry chilijskiéj pod ogórki. W obustronnym więc interesie prosimy producentów, aby zaniechali nadmiernego nawożenia obornikiem i rozsiewania saletry chilijskiéj, w przeciwnym bowiem razie zaprzestać będziemy zmuszeni przechowywania ogórków.“ x

Sprawozdanie tygodniowe.

Bank Kredytowy Donimirski, Kalkstein, Łyskowski i Sp. w Toruniu.

Toruń dnia 14 sierpnia 1888 r.

W ubiegłym tygodniu mieliśmy pogodę przeważnie piękną. W New-Yorku były targi niestałe. Ceny zmieniały się z dniem każdym, to się podnosiły o 1 do 1½ centa, to znowu o tyleż spadały. Ostatnie notowania wszakże nie różnią się zupełnie od przeszłotygodniowych. Zboże nowego zbioru, chociaż żniwo i tam znacznie się spóźniło, przychodzi już w dość znacznych ilościach na targi, to też zapasy kontrolowane powiększyły się znowu o ¾ miliona buszli i wynoszą obecnie 22,998,000 buszli pszenicy w stosunku do 33,691,000 przed rokiem.

W Anglii piękna pogoda ubiegłego tygodnia poprawiła znacznie widoki co do zbliżającego się żniwa. Targi zbożowe skutkiem tego były o wiele spokojniejsze, lubo ceny ostatnie w zupełności się utrzymały.

Francya miała targi mocne przy cenach trochę nawet wyższych.

Belgia i Hollandya notowała tak na pszenicę jak i żyto ceny wyższe.

Na giełdzie berlińskiéj tendencya była natomiast bardzo słaba, ceny chwiejne i zniżkowe. Ostatnie notowania niższe są o 3 do 4 marek niż przed tygodniem. Ceny te wpłynęły bardzo niekorzystnie i na plac tutejszy. Popyt zmniejszył się znacznie, tak, że nawet przy ustępstwie do 5 marek trudno znaleźć reflektanta. Żyto również niższe przynosiło ceny.

Płacono za 1000 kilogramów	w hol. fun.	Marek	Rub. za pud przy kursie 196
Pszenica transito	118—133 fun.	115—140	1,96—1,17
krajowa pstra	120—128 „	150—152	
krajowa „	126—131 „	152—158	
krajowa jasna	120—126 „	152—158	
krajowa wybor.	128—133 „	160—165	
Żyto transito	115—125 „	65— 70	0,54—0,58
krajowe	115—124 „	105—112	
	126—128 „	112—115	
Jęczmień tranzyto		70—100	0,58—0,83
„ krajowy		95—120	
Owies ruski tranzyto		60— 75	0,50—0,62
„ krajowy		100—115	
Groch tranzytowy		75—110	0,62—1,92
„ na paszę		100—110	
„ kuchenny		110—125	
„ Victoria		130—150	
Rzepak transito		180—195	1,50—1,62
Rzepak grubo ziarnisty świeży suchy		180—205	
Rzepik świeży suchy		175—200	
Łubin niebieski		60— 70	0,50—0,58
„ żółty		60— 75	0,50—0,62
Wyka czarna	za 50 kilogr.	80—100	0,67—0,84
Kuch rzepakowy		5,20—5,50	0,84—1,92
Kuch lniany		5,50—5,80	0,92—1,97
Otręby pszenne		3,00—3,30	0,50—0,55
Otręby żytnie		3,30—3,60	0,55—0,60
Koniczyna czerwona		15—35	2,50—5,85
„ biała		15—40	2,50—6,68
Tymotka		25—30	4,17—5,01

W Hamburgu targi na okowitę były spokojne, ceny bez zmiany. Płacono:

	marek	kop.
loco bez beczki marek	17½	27
w beczk. kontrak. loco	20¾	30
na sierpień	20¾	30
na sierpień-wrzesień	20¾	30
na wrzesień-październik	21	31
na październik-listopad	21½	33
na listopad-grudzień	21¾	34

co odpowiada franko Aleksandrowo po potrąceniu wszelkich kosztów i wartości beczki za wiadro 80%. — przy kursie 196.

Dzisiejsze kursa berlińskie.

Ruskie banknoty	199.20	Mrk.
Pszenica na wrzesień-październik	170.00	„
na listopad-grudzień	171.75	„
New-York	96.00	„
Żyto loco	135.00	„
wrzesień-październik	137.50	„
październik-listopad	139.00	„
listopad-grudzień	140.50	„
Olej rzepakowy na wrzesień-październik	51.90	„
październik-listopad	51.50	„
Okowita loco	—.—	„
70 mr. na opłatę konsumcyjną	32.80	„
na sierpień-wrzesień	32.20	„
na wrzesień-październik	32.40	„

Ceny średnie w Warszawie ze źródła urzędowego

ZA CZAS OD 11 DO 18 SIERPNIA.

	Cena średnia		Cena średnia
Pszenica korzec	6.55	Kapusty głowa kop.	4—5
Żyto „	4.00	Kartofli korzec rub.	1.20—1.35
Owies „	2.70	Buraków pęczek kop.	2½
Jęczmień „	3.50	Sól pud kop.	45—50
Gryka „	4.00	Pieprz funt kop.	54
Groch polny „	5.40—6.15	Octu zwyczajnego kw. „	5
Rzepaku letniego „	8.00	„ stołowego „ kop.	10
Rzepak zimowy „	9.00	Spirytus czysty wiadro	11.50
Wół najlepszy rub.	107.—	Spirytus 78 pr. „	8.65
„ średni „	87.—	Okowita 40 pr. „	4.55
Wołowina polędwica f. k.	18—22	Wódka 10 pr. „ rub.	8.65
Cielęcina „	10—14	„ 6 pr. szum. „ „	4.55
Wieprzowina „	11—15	Siemie lniane garniec kop.	20
Baranina „	8—10	Siemie konopne „ „	18
Łój wołowy „	12—14	Chmiel krajowy pud rub.	28
Słonina „	15	„ zagraniczny „	38
Sadło świeże funt kop.	15—16	Świece stearyn. funt kop.	25
Smalec wieprzowy funt kop.	20	Drzewo twar. sąż. kub. rub.	15.50
Indyk żywy rub	1.20	„ opał. sosn. za sąż.	
Indyk bity „	1.50	kub. zawier. 182½	
Perliczka żywa kop.	50	ang. stóp kub. rub.	13.00
Kaczka bita kop.	60	Piwo zwycz. wiadro kop.	50
Kura „ kop.	60	„ bawarskie „ rub.	1.00
Kasza pszenna za czetw.	20.—	Olej lniany pud „	4.70
„ perłowa „ rub.	20.—	„ konopny „ „	5.50
„ grycz. drob. „ „	18.00	„ rzepakowy „ „	4.75
„ „ zwycz.) za czetw.	11.20	„ oczyszczony „ „	5.40
„ jęczmienna) mającą 8	7.60	Wosk funt kop.	57½
„ jaglana) pud. wagi	9.30	Mydło zwyczajne „ „	12
„ owsiana)	13.00	Mydło szare „ „	10
Mąka żytnia razowa pud	85	Płótno konopne arsz. „	20
Mąka żytnia pytlowa „	1.15	Płótno lniane „ „	25
„ pszenna № 1 „	1.70	Len pud rub.	8.00
„ „ krupcz. „	2.40	Konopie „ „	6.00
„ gryczana „	1.10	Skóra końska sztuka	5.25
„ ziemniaczana „	2.15	Skóra wołowa „	11.00
Otręby żytnie pud kop.	60	Skóra cielęca „	1.50
„ pszenne „ „	60	Stal krajowa pud	5.60
Chleb żytni funt „	3½	Stal angielska „	10.40
„ sytny „ „	2½	Żelazo kute „	2.10
„ pszenny „ „	6¾	„ walcowane „	1.90
„ lepszy „ „	7½	Węgiel kam. kraj. pud kop.	16
Mleko świeże garniec kop.	36	Koks z fabryki gazu z do-	
„ zbierane „ kop.	16	stawą korzec kop.	77½
Masła świeżego funt kop.	30—35	Węgiel angielski czetwiert'	1.80
„ solonego funt „	25—30	Nafta kaukazka garniec kop.	25
Śmietany kwarta od k.	27—30	Płacono za dzień roboty	
Cukier kostkowy funt kop.	13½	wyrobnikowi kop.	65
Kawa funt kop.	60—70	Wyrobnikowi z koniem rub.	2.50
Jaj kopa kop.	85	Wyrobnikowi z 2 końmi	3.50

W drukarni Gazety Warszawskiéj.—Дозволено Цензурою.—Варшава 8 (20) Августа 1888.